

Fakivágással kapcsolatos szabályozás

Szabályozott fakivágás

A fákra leselkedő veszélyeket a jogalkotók is felismerték, ezért több évtizede szabályozzák a fák védelmét, illetve kivágását. A 70-es évek óta érvénybe lépett rendeletek viszonylag pontosan leírják, hogy milyen feltételek mellett lehet kivágni és hogyan kell pótolni a fákat.

Így a többször módosított 21/1970. évi kormányrendelet kimondja, hogy a fakivágási szándékot előzetesen be kell jelenteni a települési önkormányzat jegyzőjéhez vagy a közút kezelőjéhez.

4.§ (1) A jegyző, illetőleg a közút kezelője a bejelentést követő 30 napon belül

- a) a fa kivágását megtilthatja, ha annak további fenntartása indokolt, vagy ha a bejelentő rendelkezési jogosultsága nem állapítható meg;
- b) a bejelentőt a kivágott fa pótlására kötelezheti.

(2) A bejelentést követő 30 napon belül

- kivéve, ha a jegyző, illetőleg a közút kezelője a fa pótlását elrendelő határozatát, illetve kezelői hozzájárulását előbb adja ki
 - tilos élőfát kivágni; az említett határidő után a fa kivágható.

A 21/1976. számú ÉVM-rendelet a pótlás mikéntjét határozza meg:

4.§ (4) A növényzet pótlása során minden kivágott

- a) fa 50 cm magasságban mért törzskerületének megfelelő fát vagy fákat kell telepíteni,
- b) cserje helyett legalább két darab cserjét kell ültetni,
- c) egyéb növényzet pótlásáról
 - ha jogszabály másként nem rendelkezik

- a jegyző előírásai szerint kell gondoskodni (21/1992. (I.28.) sz. Korm.r.8.§)

(5) A pótlási kötelezettséget a tevékenység befejezését követő 1 éven belül kell teljesíteni.

A helyi önkormányzati rendeletek szigoríthatnak az általános érvényű jogszabályokon. Így tett a Fővárosi Közgyűlés is, amikor megalkotta a Budapesti Városrendezési Szabályzatot (BVSZ), mely szerint:

32.§ (3) A főváros igazgatási területén fokozott gondot kell fordítani a faállomány óvására, az összefüggő zöldterület fenntartására. Ha a fák kivágása (kivétel gyümölcsfa) építmény elhelyezése vagy kertészeti szakvélemény által igazolt egyéb okból elkerülhetetlenül szükséges, azok pótlásáról

- jellegüknek és értéküknek megfelelően
- a kerületi önkormányzat által meghatározott módon gondoskodni kell.

Pótlás során annyi előnevelt fát kell ültetni, hogy azok törzsátmérőjének összege 50%-kal, a Hungária krt. vonala és a Duna közötti területen 100%-kal haladja meg a kivágott fák törzsátmérőjének összegét. A törzsátmérőt a föld felszínétől 1 m magasságban kell mérni. Ha a fák kertészeti szakvélemény szerint építési telken, az építési területen belül átültethetők, azok kivágása nem engedélyezhető.

(4) A főváros közterületeit a rendeltetésszerű használat figyelembevételével a közlekedés céljára, illetőleg közművek elhelyezésére szolgáló, továbbá a tűzoltási felvonulási terület és az épület közötti részének kivételével fásítani kell. A fásítást az új közterületek használatába vételéig a meglevő közterületek esetében legkésőbb a járdaburkolat, illetőleg az úttest felújításának évében kell elvégezni.*

A fővárosban különleges védelmet élveznek a városépítési szempontból kiemelt jelentőségű fák 23 közparkban, 18 kertben, 14 temetőben, valamint védettséget élvez 106 fasor is. (Az 1981. évi BVSZ kb. 20 ezer fát nyilvánított védetté, de nem határozta meg a védettség jellegét, fokát, minőségét és a szankciókat, valamint nem rendelt megfelelő forrást a fenntartásukhoz.)

Az erdeink védelméről külön törvény szól, amelynek ismertetésére itt nem térünk ki. Kíváncsok, hogy az önkormányzatok jegyzői megfelelő képzettségű szakemberekre bízzák a fakivágás, pótlás és ellenőrzés ügyét, hogy kevesebb legyen a szabálytalan kivágás.

Sajnos az általános érvényű rendeletek nem terjednek ki

- az országos közutak területére,
- a MÁV, a HM kezelésében lévő területekre,

- az építési telkeken, illetőleg külterületi kerti földeken lévő szórványosan elhelyezkedő erdei fákra,
 - a gyümölcsfákra (pl. a 20-30 éves diófákra sem).

A jogszabályok másik hibája, hogy míg számos útmutatást, előírást tartalmaznak a fakivágás engedélyezésére, viszonylag keveset szólnak a meglevő fák védelméről, a csonkítás megakadályozásáról. Az az érzésünk támadhat, hogy a rendeletek elsősorban a favágókat, és nem a favédőket szolgálják. A balesetveszély okozását érthetően senki sem kívánja magára vállalni, mégis elgondolkasztató, milyen automatikusan adják ki az új építkezések, útépitések, közműépítések útjában álló fákra a kivágási engedélyt.

Amikor az erdőben sétálunk, nem kell arra gondolnunk, hogy a fák balesetet okozhatnak. Ha a településeken élő fákat nem betonoznák körbe, koronáikat, gyökérzetüket nem csonkítanák meg, és rendszeresen ellenőriznék az állapotukat, ezek sem lennének balesetveszélyesek.

A környezetvédők és a hatóságok eredményes munkáját egyaránt akadályozza, hogy számos esetben csak utólag szereznek tudomást a fakivágásról, és a szankcionálás lehetősége is nagyon csekély. Az okozott kárral nincs arányban az esetleges szabálysértési bírság, az elrendelt pótlás gyakran nem történik meg, vagy a kiültetett csemeték, előnevelt fák a hiányos gondozás miatt idő előtt kipusztulnak.

Mégis, mit tehetünk?

Bár a hivatalt szidni szokás, mégis azt tanácsolom, hogy próbáljunk meg jó kapcsolatot, együttműködést kiépíteni velük. Attól, hogy valakinek a környezet védelme, a fák védelme munkaköri kötelessége, még nem biztos, hogy lelkiismeretlenül, hanyagul látja el a feladatát. A lakosság, a környezetvédő aktivisták segítségére szüksége van a hivatalnak éppúgy, mint a társadalmi kontrollra. Ugyanakkor nem szabad elfelejtenünk, hogy a szakemberek azért vannak hatósági intézkedési jogkörrel felruházva, hogy nekünk segítsenek.

Amennyiben készülő fakivágás jut tudomásunkra, esetleg meg is kezdték a fák kivágását, a sürgősségre tekintettel telefonon, vagy személyesen keressük meg a helyi polgármesteri hivatal környezetvédelemmel, fakivágással foglalkozó előadóját; ha ő nem elérhető, akkor a jegyzőt, esetleg a környezetvédelmi bizottság vezetőjét. Célszerű őket személyesen is, de legalább névről már korábban megismerni.

A környezetünkre vonatkozó adatok nem lehetnek titkosak, ezért ők kötelesek tájékoztatást adni arról, hogy tudtukkal, engedélyükkel és milyen feltételekkel történik a fakivágás. Engedély nélküli esetben azonnali intézkedést kérhetünk. (Ezt írásban, pl.

faxon is erősítsük meg.)

Ha a helyi önkormányzat engedélyével, intézkedésével nem értünk egyet, akkor a Közigazgatási Hivatalhoz fordulhatunk fellebbezéssel. Bízunk abban, hogy másodfokon számunkra és a fák számára kedvező döntés születik, és nem lesz szükség bírósági keresetre, vagy, lakossági mentőakció szervezésére.

Természetesen sokkal eredményesebb az időben elkezdett megelőző munka. A helyi önkormányzati választásokon támogatni kell a környezetüket féltő, azért tenni akaró jelölteket. El kell érni, hogy a helyi rendeletekben szigorítsák a fakivágás engedélyezését. Olyan értő szakembert nevezzen ki az önkormányzat, aki nemcsak

- engedélyez, de forrásokat tár fel a finanszírozáshoz, és ellenőrzi a már kiültetett fák fokozatos gondozását, és megszervezi az önkormányzat területén levő fák védelmét, pótlását és a folyamatos bővítést is.

Forrás: dr. Szolnoki István